

Oponentský posudek na diplomovou práci Barbory Příbylové Loutka jako výtvarný artefakt v kontextu dobra a zla.

Diplomantka Barbora Příbylová si vybrala zajímavé téma, které se konečně vrací po delší přestávce do myšlení o výtvarné výchově. Jde o téma v oboru výtvarné pedagogiky sice latentně přítomné, ale pro svoji náročnost spíše obcházené. Konečně máme tedy možnost sledovat jeden z nových pokusů.

Náročností, již zmiňuji, míním v první řadě zakotvenost tématu v interdisciplinárním prostoru za první výtvarné tvorby loutky (se všemi odbornými úskalími designu a kontexty estetickými, včetně dlouhé tradice), za druhé v prostoru jejích funkcí, tedy ve vyhraněném poli dramatiky (širěji divadla) a za třetí, jak ukázal vlastní projekt, v prostoru oborové didaktiky výtvarné výchovy. Toho si je diplomantka vědoma a statečně se pokouší s takovou šíří vyrovnat, a to jak ve vlastním pedagogickém pokusu ve škole, na nějž klade v reflexi největší důraz (str. 46 a dále), tak i v teoretické reflexi. Jsou zde však ještě další kontexty, které se týkají sociální reality, s níž se Barbora setkala při ověřování nosnosti pedagogického projektu, a je zde nutnost je odborně reflektovat. Budu se jim věnovat podrobně později.

Část autorskou, která je trochu netakticky odsunuta na konec práce (str. 78, 79 a dále) hodnotím jako velmi zajímavý vstup do problematiky; má vyšší kvality než část teoretická. Osobní výtvarný přístup a jeho reflexe v osobní rovině (Autorské líčení, Loutka-alter ego a sebereflexe, Technologie masek, kromě části Maska a její funkce, viz dále) je pro diplomantku, jak se zdá, nejautentičtějším prostředkem vyjádření. V didaktickém rozpracování projektu Dobro a zlo oceňuji autorskou invenci a považuji ho bezesporu za úspěšný. Jistě později uvidíme zajímavou dokumentaci pedagogického nasazení a důkazy tvůrčích potencialit dětí, jež byly v průběhu projektu rozvíjeny; tato dokumentace mi nebyla předložena, a proto ji nemohu hodnotit. V didaktické části by měl ležet hlavní důraz při prezentaci práce a doporučuji sem zaměřit i obhajobu ústní.

Nyní se však budu věnovat sporným otázkám. O interdisciplinaritě tématu jsem se již zmínila a diplomantka si je jí vědoma. To dokazuje jak teoretická část (str. 8 – 39), tak úvod k didaktické části, který navíc ukazuje další kontexty – některé z nich se slibně v tomto úvodu vynořují a autorka na ně přímo poukazuje: např. multikulturní pedagogika, divergentní myšlení, psychodynamika osobnosti v tvůrčím procesu a kreativita obecně (str. 46). Předpokládala jsem tedy i odpovídající teoretickou reflexi praktické části a pilotní výzkumné sondy. K mému zklamání však nacházím reflexe v poloze jen letmých interpretací tradičních pramenů (viz též seznam citovaných pramenů), (což by samo o sobě nevadilo, pokud by jejich volba byla důkladně vyargumentovaná), ačkoliv terminologie a některé odkazy napovídají, že diplomantka o nových přístupech v kulturní antropologii, kulturologii a vědě o umění cosi zaslechla.

Problematika kulturní transmise hodnot ve světle sémiotického a post-strukturalistického pojetí kultury a umění včetně konstruktivistického pojetí vyučování, vlivy pop-kultury a vytváření „moderních mýtů“ v mediální a reklamní produkci obrazů a kulturních archetypů (stereotypů) jsou otázky odborné reflexe, které se zcela jasně vynořují jako předito vlastního pedagogického projektu, i jako možnosti jeho interpretace (rozhovory, dotazníky a jejich struktura). Tato potencialita nebyla zdaleka využita. Dotažené závěry ze sondy v souladu s interpretacemi primárních pramenů, nikoli jen náznaky (např. str. 68, 71, 74, 85 a dále) v práci postrádám. Zdá se mi, že se Barbora vyčerpala návrhem a provedením projektu v praxi a na zvládnutí obtížné interpretační práce jí již nezbyla energie.

Mé osobní sympatie k autorce práce velí, abych byla upřímná v ocenění pedagogického projektu a zároveň maximálně věcná ve výtkách, neboť v tématu, práci slibně pootevřeném, shledávám úžasnou potencialitu do budoucna, a to specificky v oblasti multikulturních přístupů a jejich výzkumné reflexe v oborové didaktice VV.

Drobné prohřešky oproti češtině, (pečlivější korektury pravopisu a interpunkce v souvětí) ponechávám stranou, pouze je konstatuji.

Otázky pro obhajobu:

1. Zaměřte prosím zájem na vztah Vašeho projektu ke kurikulárním dokumentům školy, kde jste učila, případně vyjasněte vztah projektu ke kurikulárnímu dokumentu RVP, oblast Umění a kultura. O nich se v práci nezmiňujete.
2. Vyjasněte prosím, v jakém kontextu používáte sémiotickou terminologii v některých částech textu vzhledem k projektu a k vašemu pojetí kultury.

Navrhované hodnocení: velmi dobře

V Praze, 29. 4. 2006

PhDr. Marie Fulková, Ph.D.